

Tööpuuduse sotsiaalsed tagajärjed

Ivi Proos
Eesti Avatud Ühiskonna Instituut

Tallinnas, 18.mail, 2010

TÖÖTUD = NUMBRID

Statistikaamet

IV kvartal 2009	106 700 töötut
I kvartal 2010	136 900 töötut (+28%)

Töötukassa

31.12.2009	87 282 töötut
31.03.2010	95 087 töötut (+9%)
30.04.2010	91 668 töötut (-4%)
13.05.2010	89 436 töötut (-2%) (-6%)

MIKS ARVUD ERINEVAD?

Töötukassa

- arvestab registreeritud töötuid

Statistikaamet

- 1x kvartalis küsitlus 5 000 inimest
- vanuses 15 – 74 aastat
- küsimused “kas oli töökoht eelmisel nädalal?”, “kas on otsinud tööd viimase 4 nädala jooksul?”
- töötute arv suurem, sest lisanduvad
 - tööd otsivad pensionärid
 - õppivad noored, kes otsivad tööd

Veelkord numbritest

KES KÕNETAVAD TÖÖTUID(1)

1. TÖÖTUKASSA

- otsene kontakt ja info "monopol"
- väga hea kodulehekülg (ülevaatlik ja sisukas)
- peamine suhtluspartner
- ei saa esitada kriitilisi hinnanguid olukorra analüüsi põhjal

2. SOTIAALMINISTER ehk "töötute minister"

- kommentaar Statistikaameti numbritele (136 900 töötut) 14 05 2010
- kõnetamine riigimehena
- kõnetamine poliitikuna

KES KÕNETAVAD TÖÖTUID (2)

3. PEAMINISTER

- lihtsam on jutustada euro edulugu
- Eesti ongi Euroopa "kriisiaja staar"
- kas edulugu eurost leevendab töötust? Esialgu vaid lootus

4. RIIGIKOGU

- on sellel aastal arutanud riiklikult tähtsate küsimustena
 1. Ettevõtluskeskkonna arendamist tööhõive suurendamiseks
 2. Tööpuuduse sotsiaalseid tagajärgi
- trend, otsuseid vastu ei võetud, erakondade rivaalitsemine tööpuuduse aruteludel

KES KÕNETAVAD TÖÖTUID (3)

5. KOHALIK OMAVALITSUS

- teab vaid töötute numbrit
- omavalitsuse sotsiaaltoetuste kaudu näeb vaid suuremaid riskirühmi

6. KOGUKOND

- sotsiaalne kapital - kodanikuühendused, seltsid
- maal olukord parem kui linnas

7. SUGULASED JA SÕBRAD

- peamised kõnetajad
- mureleevendamise oskustest jääb puudu

KES KÕNETAVAD TÖÖTUID (4)

8. MEEDIA

- kõige olulisem avalik kõnetaja
- asendab poliitikute kidakeelsust või rivaalitsevat populismi
- meedia analüütiline tase on väga erinev
- "nüüd kui euro otsus on positiivselt lahenemas, võiks enam tegeleda ka töötusega"

9. SOTSIAALTEADLASED

- uuringuid praktiliselt ei rahastata, peamine on numbrite kommenteerimine kui meedia küsib

TÖÖTUSE EKSPERTUURINGUST

- Veebiküsitlus aprilli lõpus 2010
- Tellijaks Tallinna Linnakantselei
- 4 ekspertide rühma
 1. Omavalitsuste juhid
 2. Sotsiaaltöötajad
 3. Ettevõtete juhid
 4. Sotsiaalteadlased
- Kokku 427 vastajat

UURING KÄSITLES

- Hinnang tööpuudusele, olukorra kriitilisus
- Hinnang tööpuuduse leevendamise kavadele
- Tööpuuduse leevendamise meetmete tõhusus
- Tööpuuduse sotsiaalsed tagajärjed

OLUKORD ON KRIITILINE

Eksperdid hindavad tööpuuduse kriitilisust EESTIS (hinnangud 8, 9 või 10)

1. Sotsiaalteadlased	69% (7,7)
2. Sotsiaaltöötajad	66% (7,7)
3. Omavalitsuste juhid	60% (7,3)
4. Firmade juhid	52% (7,2)

Skaala: 1. stabiilne ... 10. ülimalt kriitiline

TÖÖTUSE ANALÜÜS ON EBAPIISAV

- *Kas tööpuudusega seonduvaid probleeme ja võimalikke tagajärgi analüüsitakse Eestis piisavalt?*

Eksperdid:

Ebapiisavalt 77% (68%-85%)

- sh. täiesti ebapiisavalt 27% (22%-32%)

- Omavalitsuste juhid kõige kriitilisemad

Piisavalt 17% (13%-23%)

- Ettevõtete juhid kõige tolerantsemad

VALITSUSEL PUUDUB LÄBIMÕELDUD PROGRAMM

- *Kas Eesti valitsusel on läbimõeldud programm, kuidas suurest tööpuudusest kiiremini välja tulla?*

Eksperdid:

- On programm 6%
- Programm puudub, on üksikud meetmed olukorra leevendamiseks 53%
- Programm puudub, tegutsetakse kuidas olukord kujuneb 36%

PROGRAMMI ON VAJA

- *Kas Eestil on täna vaja läbimõeldud programmi ja praktilist tegevuskava ...*

1. Tööpuuduse leevendamiseks

- kindlasti on vaja 79%
- võiks olla 19%
- ei ole vajalik 1%

2. Kriitilises olukorras leibkondade toimetuleku parandamiseks

- kindlasti on vaja 80%
- võiks olla 18%
- ei ole vajalik 1%

Tööpuuduse sotsiaalsed tagajärjed

Suuremad ohutegurid

OHUTEGUR NR. 1

LAPSED

**Laste olukord halveneb, eelkõige
toimetuleku piiril peredes**

LASTE OLUKORD HALVENEV

Riski hinnang 8,7 (sotsiaaltöötajad 9,0)

- Väga kõrge sotsiaalne risk
- Tagajärjed on äraarvamatud
- Lastega pered, kus on töötud
- Keegi ei analüüsi olukorda, ei kaardista probleeme

Alustuseks: Töötukassal võimalus olukorda kaardistada

- Selleks vajalik Sotsiaalministeeriumi poliitiline tahe

OHUTEGUR NR. 2

**TÖÖHARJUMUSTE
KADUMINE**

TÖÖHARJUMUSED

- Riski hinne 7,9 (omavalitsuste juhid 8,0)
- Pikaajaline töötus (üle aasta), millega võib kaasneda tööharjumuste kadumine
- Pikaajalised töötud Eestis
 - 31.12.2009 36 689 inimest 42% töötutest
 - 30.04.2010 46 292 inimest 51% töötutest
- Inimkapital halveneb. Haridus ja oskused "lähevad rooste", enesekindlus mureneb, masendus süveneb
- Sotsiaalsete töökohtade "kasutegur"?

OHUTEGUR NR. 3

VAESUSRISK SUURENEB

Ajutine vaesus muutub
püsivaks

OHUTEGUR NR. 4

INIMESTE TERVIS HALVENE

RISKIDE KOOND (1)

Ülikõrge riskiga tagajärjed

1. Laste olukord halveneb 8,7

Väga kõrge riskiga tagajärjed

2. Tööharjumused kaovad koos pikaajalise töötusega 7,9

3. Ajutine vaesus püsivaesuseks 7,4

4. Tervise märgatav halvenemine 7,3

RISKIDE KOOND (2)

Kõrge riskiga tagajärjed (7,1 – 7,2)

- Head spetsialistid siirduvad välismaale
(Sotsiaaltöötajatele kriitiline tegur)
- Noored välismaale õppima ja elama
(Sotsiaaltöötajatele kriitiline tegur)
- Kodulaenu võlglaste kodud sundmüüki
(Sotsiaaltöötajatele kriitiline tegur)
- Kuritegevus kasvab
(Ettevõtjatele kriitiline tegur)
- Kodutute ja asotsiaalide arv suureneb
(Sotsiaaltöötajatele kriitiline tegur)

RISKIDE KOOND (3)

Väiksema riskiga tagajärjed (6,0 – 6,4)

- Perevägivald suureneb
- Omavalitsused ei suuda sotsiaalseid toetusi maksta

MIDA TEHA ??

**RIIGIMEHELIKULT
MÕTELDA
JA TEGUTSEDA !**